

KADEM SİĞİNMACI KADINLAR MERKEZİ

PROFİL TARAMA ÇALIŞMASI RAPORU

30 NİSAN 2018

KADEM
●●●● SİĞİNMACI KADINLAR
●●●● SOSYOEKONOMİK
●●●● ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
●●●●

KADEM
KADIN VE DEMOKRASI DERNEĞİ

**KADEM
SİĞİNMACI KADINLAR
SOSYOEKONOMİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ**

Ülkemiz yıllardır Orta Doğu'da yaşanan gelişmelere sessiz kalmamış, gücünün değil haklının yanında olmayı tercih etmiştir. Türkiye'nin, Suriye ile olan komşuluğu ve toplumların çok eskiye dayanan ilişkileri sebebiyle, 2011 yılında başlayan Suriye Savaşı'nın olumsuz etkilerini en fazla hisseden ülkelerin başında Türkiye gelmektedir.

Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) kurulduğu günden bu yana Türkiye'de kadın haklarını koruyarak demokrasinin, hukukun üstünlüğünün ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygının geliştirilmesine ve sağlamaştırılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Suriyeli sığınmacı kadınların da ülkemize gelmesinden sonra, yapmış olduğumuz çalışmalarla evrensel insan hakları ve değerleri doğrultusunda, onların da ülkemizde barış ve huzur içerisinde yaşamalarına katkı sağlamaya çalıştık. Bu doğrultuda yerli ve yabancı kuruluşlarla işbirlikleri gerçekleştirdik ve birçok projeyi hayata geçirdik.

KADEM ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) arasında, Türkiye'de geçici koruma altında yaşayan yabancıların ve Suriye Cumhuriyeti'nden gelen kişilerde başta kadınları kapsayacak şekilde ekonomik ve sosyal uyum projelerinin geliştirilmesi, bu projelerin hayata geçirilmesi, aynı hedef kitleye yönelik olarak psikolojik, hukuki, ekonomik, meslek ve sosyal alanlarda ortak hizmetler geliştirilmesi amacıyla, 23.02.2017 tarihinde protokolümüz imzalanmıştır.

Bilgileri verilen protokol doğrultusunda İstanbul'da KADEM tarafından oluşturulan "Sığınmacı Kadınlar Sosyoekonomik Araştırmalar Merkezi"nde "İstanbul ve Ankara'da Ekonomik ve Sosyal Uyum Profil Tarama Çalışması ile İstanbul Ekonomik ve Sosyal Uyum Destek Merkezi" projeleri 01.05.2017 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

SİĞINMACI KADINLAR EKONOMİK VE SOSYAL UYUM PROFİL TARAMA ÇALIŞMASI

Projenin amacı, İstanbul ve Ankara illerinde yaşayan 5.000 sığınmacı kadının ekonomik ve sosyal uyum çalışmalarında kullanılmak üzere eğitim, sosyal hizmetler, iş hayatı başta olmak üzere profil çalışmalarının yapılması, AFAD ve KADEM tarafından ilerleyen dönemde yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere bir veritabanının hazırlanmasıdır.

Gerçekleştirilen ekonomik ve sosyal uyum profil taraması kapsamında elde edilen bilgiler doğrultusunda detaylı bir analiz raporu hazırlanmıştır. Proje kapsamında 5.150 sığınmacı kadınla yüz yüze görüşme yöntemi uygulanarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Projenin başarılı bir şekilde tamamlanması ve elde edilen bilgilerin etkin kamu politikaları geliştirilmesi sürecinde kullanımı hedeflenmektedir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Türkiye'deki Suriyeli kadınların yaşamları hakkında bilgi sahibi olmak için üç odak grup toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılara toplam 40 Suriyeli kadın katılmış ve toplantılar ekonomik yaşam, sosyal uyum, kadının çalışma durumu ve kadının aile yaşamı konularını kapsamıştır. Odak

grup toplantıları, literatür taraması ve KADEM'in önceki raporu olan "Kadınlar Göç Yolunda: Sosyoekonomik ve Legal Problemler" kullanılarak araştırma formu soruları hazırlanmıştır.

Ankara ve İstanbul illerinde yapılması planlanan ankette örneklem seçiminde rastsal yürüyüş yaklaşımı kullanılmıştır. Her bir şehir ve ilçede yaşayan Suriyelilerin sayısı T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden elde edilmiş ve bu veriye göre 4,000 İstanbul'da ve 1,000 Ankara'da olmak üzere toplam 5,000 anket uygulaması planlanmıştır. Araştırma formlarındaki veri uyumsuzlukları ve eksik cevaplar sebebiyle 616'sı iptal edilen toplam 5766 anket yapılmıştır. Bu araştırma formlarında projenin amacı olan Türkiye'deki Suriyeli kadınların karşı karşıya oldukları sorunların tespit edilmesinden hareketle özellikle kadınlar için öne çıkan unsurlar çerçevesinde hareket edilmiştir.

Her iki şehirde de ilçelerdeki katılımcı sayılarını tespit etmek adına yine T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden elde edilen nüfus dağılımı kullanılmıştır. Bu sayılar ile şehirde yaşayan Suriyeli nüfusun oranı orada ikamet eden Suriye nüfusunun oranı ile karşılaştırılarak, iki şehir için de farklı kesit noktaları belirlenmiştir. Bu noktalar, İstanbul'da %2 veya 6,000 kişiye, Ankara'da %1 veya 600 kişiye karşılık gelecek şekilde tespit edilmiştir. Bu seviyenin altındaki sayıda Suriyelileri barındıran herhangi bir bölge çalışma için değerlendirilmemiştir. Buna bağlı olarak İstanbul'da 38 ilçeden 21'i, Ankara'da 25 ilçeden 12'si bu araştırmada ele alınan bölgeler olmuştur.

Araştırma formlarının uygulanması sürecinde, araştırmayı gerçekleştirecek görüşmecilere, soru sorma biçimi, beden dili ve katılımcıların en doğru yanıtları vermesi için gerekli ortamı sunabilmeleri için temel eğitimler verilmiştir. Saha ekibinde %50'i kadın ve %50'si erkek olmak üzere toplam 130 kişi yer almıştır. Çoğunlukla Suriyelilerin (%75) yer aldığı saha ekibinin geri kalanı Arapçayı akıcı konuşan Türkiyeliler (%25) tarafından oluşturulmuştur.

Suriyelilerin ana dillerinin Arapça olması sebebi ile anket Arapça'ya çevrilmiştir. Güvenilir bulgulara ulaşmak adına ilçe ve mahallelerde saha araştırması yapılarak Suriyelilerin yaşadığı bölgeler tespit edilmiş ve yüz yüze tarama yöntemi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Suriyeli kadınlara ulaşmak için iki farklı yöntem kullanılmıştır. İlk yöntem, rassal bir şekilde seçilen bölgelerde saha ekibinin Suriyeli kadınlara erişiminin sağlanması iken bu yöntemin dışında hedef ilçelerde kadınların istihdamını sağlayan işletmelerle irtibat kurularak, özellikle iş hayatındaki kadınlara erişim sağlanmaya çalışılmıştır. Örneklem erişim için de kartopu tekniği kullanılmıştır.

Her bir araştırma formunun uygulanması 15 ila 20 dakika arası sürmüştür ve toplam saha araştırması iki ayı biraz aşkın bir sürede tamamlanmıştır. Saha araştırması sonucunda elde edilen veriler betimsel istatistikler ve çapraz analiz

yöntemleri ile analiz edilmiştir. Her bir başlığa ilişkin bulgular ise farklı bölümlerde detaylandırılmıştır.

Ülkemize gelen Suriyelilerle ilgili olarak, kesin tanım Geçici Koruma Statüsü Altında Kişiler (GKSAK) olarak belirlenmiştir. Buna göre "Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak veya bu kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan koruma" olarak ülkemizdeki Suriyeli kadınların statüleri belirlenmiştir. Bu raporda Suriyeli kadınlara ilişkin bulgular bu tanım (GKSAK) kullanılarak betimlenmiştir.

SURİYE SAVAŞI VE KADIN

Günümüzde göç olgusu, artan göç akışları ve bu akışların etkilediği coğrafya ile toplumlar dikkate alındığında, küresel siyasetin en önemli belirleyicilerinden biri olarak parlamaktadır. 2015 rakamlarına göre Dünya'da yaklaşık 244 milyon uluslararası göçmen bulunmakta ve bu rakam dünya nüfusunun ortalama 3,3'üne tekabül etmektedir. Bu oranın yarısının kadın olduğu düşünüldüğünde artık "göçün kadınlaşmasından" söz edilebilmekte, dolayısıyla göçmen kadınlar ve onlara yönelik politikaların önemi ve acilliği daha da görünür bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

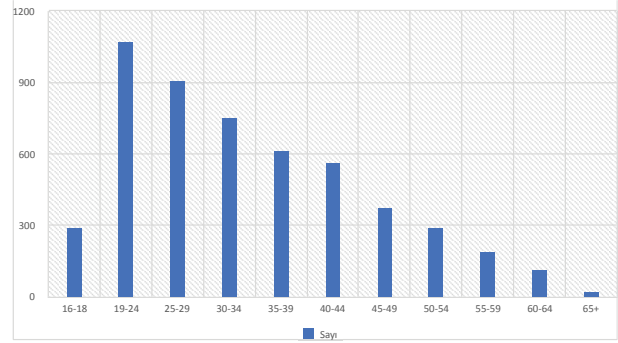
Suriye'de çıkan savaş sonucu ülkelerini terk edip Türkiye'ye göç edenler yaklaşık %75'lik bir kısmı özel korumaya muhtaç çocuk ve kadınlardır. Türkiye'de yaşayan Suriye kökenli kadınları temel olarak kamp, çadır kent ve misafirhanelerde bulunanlar ile dışarıda bulunanlar olarak iki kategoriye ayırmak mümkündür. Kamp dışında yaşayanların diğer sınıfa göre sayısal üstünlüğünün oldukça belirgindir. Bu da kamp dışında yaşayan kadınların toplumsal uyumları ile ilgili ivedilikle büyük çaplı önlemlerin daha etkili bir şekilde hayata geçirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Nitekim önceki araştırmaların genel bulguları içerisinde yer alan sonuçlara göre kamplarda yaşayan Suriyeli kadınlar temel ihtiyaçlara ulaşım bakımından kamp dışında yaşayanlara nazaran daha iyi durumdadırlar.

Araştırma Kapsamında Demografik Durumuna İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi

Ülkemizde yer alan GKSAK'in yaş ortalamasına baktığında görece genç bir nüfusun Türkiye'de yaşadığı görülmektedir. Suriyeli kadınlar özelinde incelendiğinde ise benzer bulgularla karşılaşmaktadır. T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğünden elde edilen veriler incelendiğinde, Türkiye'de ikamet eden Suriyeli kadınların %47,58'i 18 yaşında veya daha küçüktür. Bunun yanında, Suriyeli kadınların %50,11'sinin 19 – 65 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Çalışma çağı nüfusu olarak tanımlayabileceğimiz bu nüfus açısından sığınmacı kadınların önemli bir iş gücü potansiyeli oluşturdukları ve doğru yöntem ve politikalarla Türkiye ekonomisine de önemli katkılar sağlayabilecekleri görülmektedir.

Araştırma kapsamında görüşme yapılan Suriyeli kadınlara ilişkin örneklem seçiminde de bu dağılım dikkate alınmıştır. Böylelikle kadınların durumu ve mevcut koşullarıyla ilgili daha iyi genelleme yapılabilecek ve çözüm önerileri daha sağlıklı temellere dayandırılabilir.

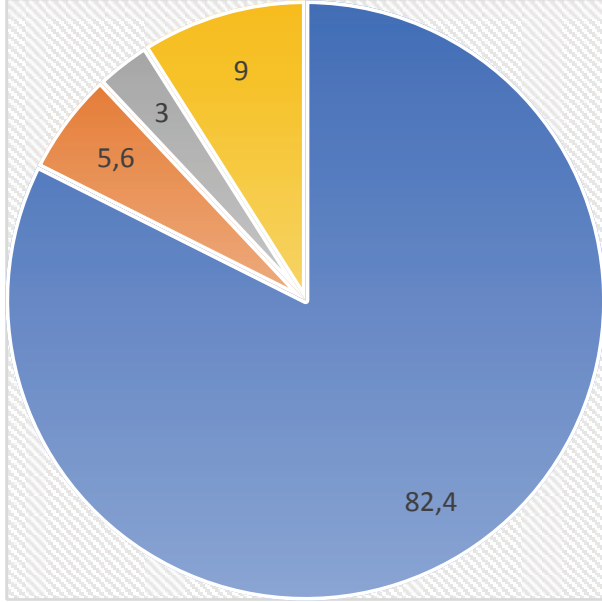
Tablo 1: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların yaş dağılımı

Araştırma Kapsamında Kadınların Medeni Durumuna İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi

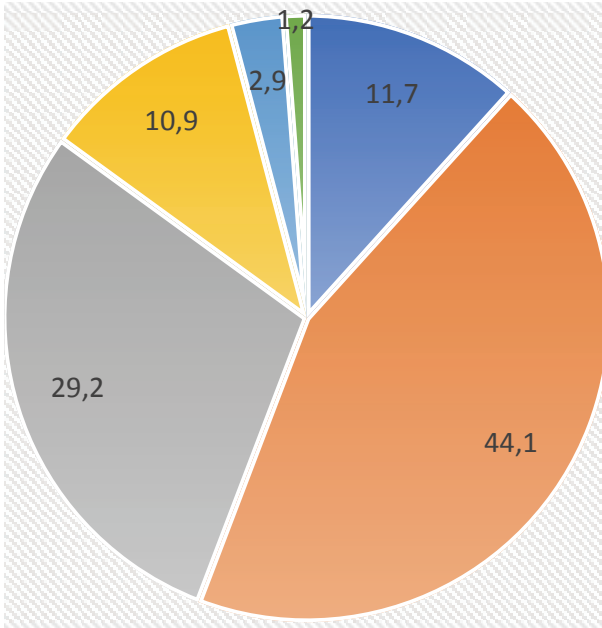
Genel bir durum tespiti yapılabilmesi için araştırmaya katılan sığınmacı kadınların medeni durumlarına ilişkin sorular sorulmuştur. Katılımcı kadınların %82,4'ü evli olduğunu ifade ederken %8,6'sı bekar veya boşanmıştır. Evli kadınların yüzdesinin bu kadar yüksek olması araştırma çalışmasının 16 yaş ve üstü kadınlara uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Anket özelinden hareketle yürütülen diğer bir öngörü ise Suriyeli kadınlarda evlenme yaşının erken olmasına karşın boşanma oranının düşük olduğudur. Bu noktada katılımcıların yalnızca %3'ünün boşanmış veya ayrı yaşıyor olması yürütülen tahmini destekler niteliktedir. Savaşta yaşanan olumsuzluklardan kaynaklı olarak eşini kaybeden Suriyeli kadınlar ise araştırmaya katılanların %9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 2: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların medeni durumu

• Evli • Bekar • Boşanmış/Ayrı Yaşiyor • Eşi Vefat Etmiş

Tablo 3: Ankete katılan evli Suriyeli kadın katılımcıların nikah durumu

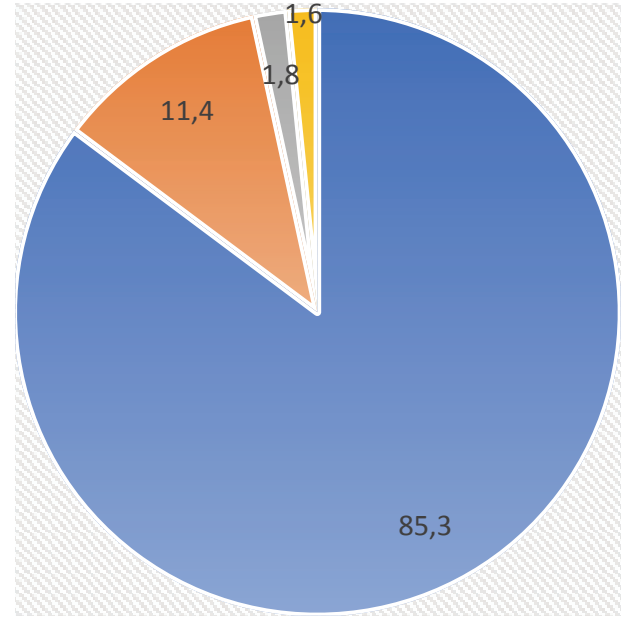

• 15 Yaş Altı • 16-18 • 19-21 • 22-25 • 26-30 • 31 ve Üzeri

Araştırmaya katılan kadınlara nikah türü sorulduğunda %74,1'inin hem resmi hem de dini nikahı olduğu, %11,4'ünün ise sadece dini nikahlı olduğu görülmektedir. Göç hareketi sonrasında evlilik türünde meydana gelen değişimi incelemek adına "Türkiye'de mi evlendiniz?" ve "Nikah türünüz?" sorularından elde edilen bulgular çapraz analizle incelenmiştir. Türkiye'de evlenen kadınların 173'ünün hem resmi hem de dini nikahı, 312'sinin ise yalnızca dini nikahı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sadece dini nikah sahibi olan 483 kadının 312'si evliliklerini Türkiye'ye geldikten sonra gerçekleştirmiştir. Bu noktada iki farklı durumdan kaynaklı olarak dini nikah oranında artış meydana geldiği düşünülmektedir. Birincisi, Türkiye'deki evlilik prosedürlerinin bilinmemesinden dolayı Suriyeli kadınların sadece dini nikaha yönelmesi ve ikincisi ise Suriye kanunları kapsamında izin verilen erken yaşta evliliğin Türkiye'deki resmi kurumlar tarafından onaylanmıyor olmasıdır.

Araştırma Kapsamında İkamet Durumuna İlişkin Verilerin Değerlendirmesi

Tablo 4: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcılar bekâr, boşanmış ya da eşi vefat etmiş ise; kiminle yaşıyor?

• Ailemle • Akrabamla • Arkadaşımın Yanında • Diğer

Boşanmış ya da bekar kadınların çoğunluğu (%85,3) aileleri ile yaşamakta, çok az bir kısmı (%11,4) ise akrabaları ile birlikte yaşamaktadır. Çok daha az sayıda bir kısmı ise başka biriyle ya da bir arkadaşıyla yaşamaktadır.

KADEM SİĞİNMACI KADINLAR MERKEZİ

İkamet Şehri Seçimi

Ülkemizde geçici koruma kapsamında ikamet eden Suriyelilerin %93,6'sı şehir merkezlerinde yaşamakta, yalnızca 227.075'i geçici barınma merkezlerinde yaşamını sürdürmektedir. Bu oran şehirlerde yaşayanlar özelinde çalışmalara daha çok ağırlık verilmesi gerektiğini gösterir niteliktedir. Kamp dışında, şehir merkezlerinde yaşayan Suriyelilerin nüfus yoğunlukları istatistikleri incelendiğinde ise 4 şehrin öne çıktığı görülmektedir. Bu şehirler (İstanbul, Hatay, Şanlıurfa ve Gaziantep) ülkemizde yaşamını sürdüren Suriyelilerin %52'sine ev sahipliği yapmaktadır. İstanbul özelinde Suriyelilerin diğer şehirlere oranla sayısal üstünlüğünün bulunması ise şehrin eğitim, sağlık, iş imkanları vb. olanaklarının görece gelişmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

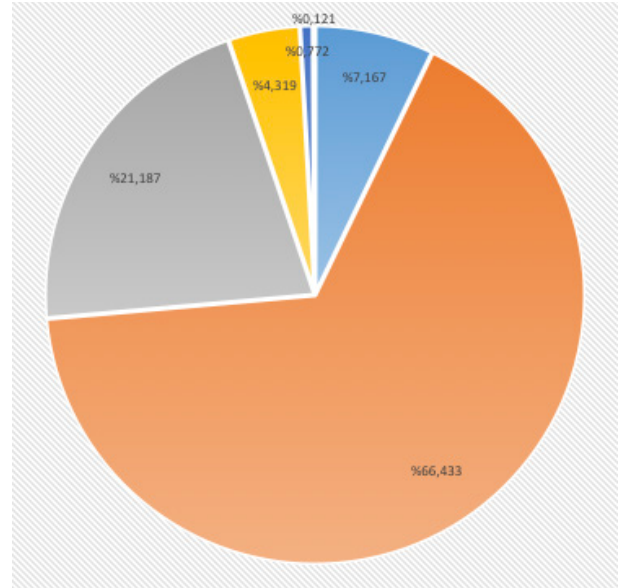
Bu dağılım ışığında bu araştırma çalışması öncelikle İstanbul ve Ankara'da uygulanmıştır. Her iki kentin de Türkiye'nin en büyük kentleri olması ve bu şehirlerdeki yerleşim sayısının yüksek olması bu tercihe temel oluşturmuştur. Kadınların %60'ından fazlası, iş fırsatları nedeniyle ikamet ettikleri şehri (İstanbul ve Ankara) seçtiklerini belirtmiştir. Ayrıca, kadınların %20'sinden fazlası, ilgili şehre taşınmalarının ana nedeninin arkadaşlar ve aile olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların ikamet edilen şehre göre incelenmesi sırasında, İstanbul ve Ankara arasında bazı farklılıklar gözlemlenmiştir. Katılımcıların Ankara'yı seçmelerindeki en önemli faktör eğitim (%43,44), İstanbul'u seçme nedeni ise iş fırsatlarıdır (%66,43). Daha önceden var olan sosyal iletişim ağlarının tercihte önemli bir etmen olması da her iki şehir için benzer oranda olup Ankara'daki Suriyeli kadınların yaklaşık %19'u, İstanbul'daki Suriyeli kadınların ise %21'inden biraz fazlası şehri seçme nedenlerinin arkadaşlar/aile olduğunu belirtmiştir.

Tablo 5: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların ikamet şehri olarak Ankara veya İstanbul'u seçme nedeni

Şehir/Önem		
	Sıklık	Yüzde
Eğitim İmkanları	734	14,3
İş İmkanları	3121	60,6
Arkadaş/Akrabanın Burada Olması	1065	20,7
Sağlık Hizmetlerinin Yeterliliği	193	3,7
Cevap Yok	32	0,6
Diğer	5	0,1
Toplam	5150	100

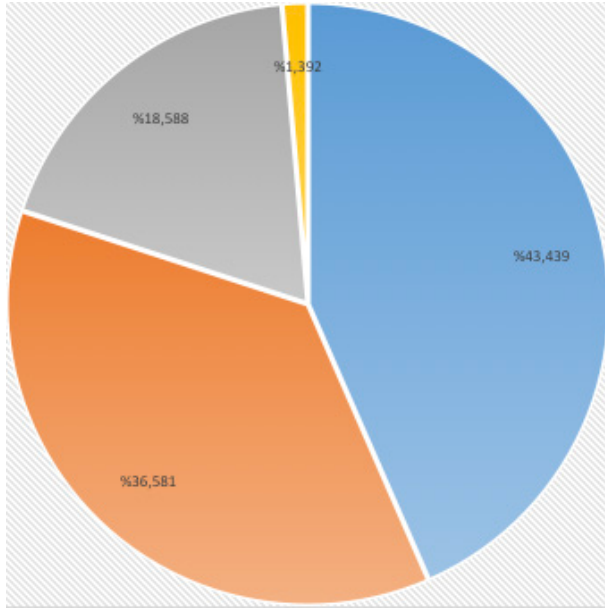
Şehre Göre

İstanbul

- Eğitim İmkanları
- İş İmkanları
- Arkadaş/Akrabanın Burada Olması
- Sağlık Hizmetlerinin Yeterliliği
- Cevap Yok
- Diğer

Ankara

• Eğitim İmkanları Burada Olması • İş İmkanları • Arkadaş/Akrabanın Burada Olması • Sağlık Hizmetlerinin Yeterliliği

Sonuç

Savaş sonrasında Türkiye'ye sığınan kadınların demografik yapısı ve Türkiye'deki durumlarına ilişkin yapılan bu çalışmada kadınların profiline ilişkin önemli bulgular elde edilmiştir. Bu noktada en çok öne çıkan iki husus, halihazırda Türkiye'de sığınmacı olarak yaşayan kadınların yaş aralığıdır. Kadınların büyük çoğunluğu çalışma çağı (15-65) yaş aralığında yer almaktadır. Bu sonuç önümüzdeki dönemde sığınmacı kadınların işgücüne katılımına ilişkin yapılacak olan faaliyetlerin kadınların hem ekonomik hem de sosyal yaşama katılımları açısından hayati bir role sahip olacağı görülmektedir.

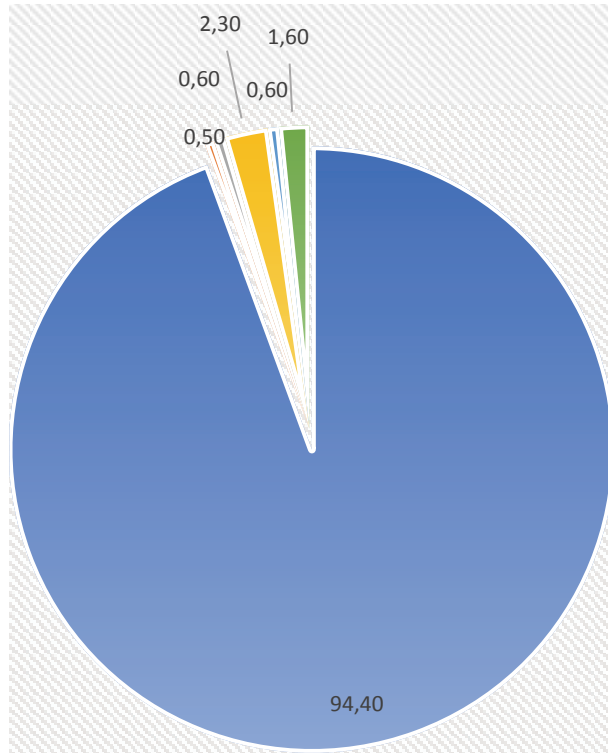
Diğer yandan araştırmaya katılan kadınların resmi nikah olmadan sadece dini nikahlı olması kadınlar açısından ciddi sorunlara neden olabilecektir. Önümüzdeki dönemde sığınmacı kadınların Türkiye'de suistimal başta olmak üzere ekonomik ve sosyal açıdan çeşitli sorunlarla karşılaşmalarının önüne geçilmesi için özellikle kadınların yasal hakları konusunda geliştirilecek ve uygulanacak politikalar büyük önem taşımaktadır.

EKONOMİK DURUM VE ÇALIŞMA HAYATINA KATILIM

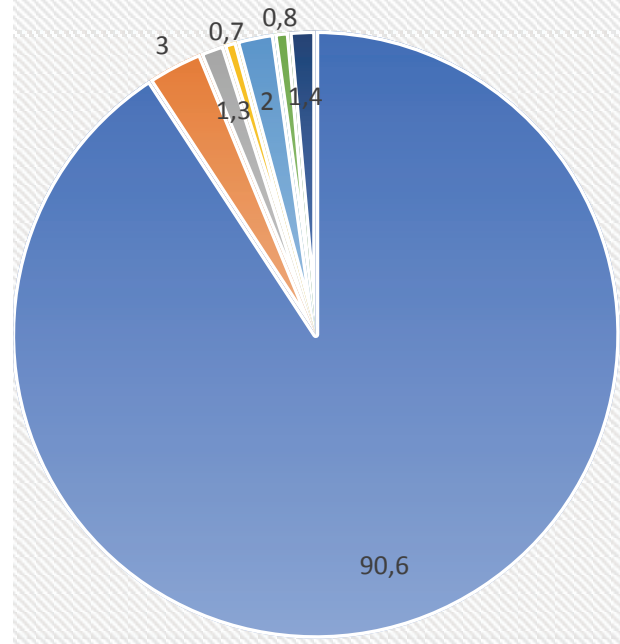
Türkiye’de yaşayan Suriyeli kadınların ekonomik yaşama katılımlarına ilişkin sorunları Türkiye’de değil daha Suriye’de başlamıştır. Özellikle iş hayatına katılımında kadınların karşı karşıya kaldıkları en temel sorunların başında daha önce Suriye’de de çalışma deneyimlerinin olmaması, Suriye’de kadının ekonomik hayata katılımına ilişkin sosyokültürel yapı ve mesleki beceri önümüzdeki dönemde kadınların Türkiye’deki ekonomik durumları açısından karşı karşıya kalacağımız en temel üç sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarına baktığımızda kadınların %94,4 gibi büyük bir oranı daha önce Suriye’de de çalışmadıklarını ifade etmiştir. Nitekim bir başka soruya verilen yanıtlara bakıldığında Suriyeli kadınların sadece %22,7’lik kısmı Türkiye’de çalışmak istediklerini ifade etmiştir.

Tablo 6: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Suriye’de çalışma durumu

• Çalışmıyordum • Tarım ve Hayvancılık • Tekstil
• Eğitim • Sağlık • Diğer

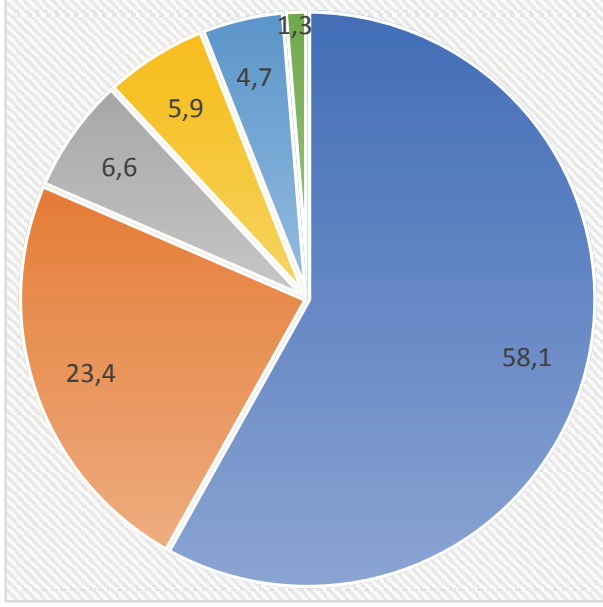
Tablo 7: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Türkiye’de çalıştıkları meslek grupları

• Çalışmıyorum • Tekstil • Eğitim • Yeme - İçme
• Ev Yardımcılığı • Hizmet Sektörü • Diğer

Araştırmaya katılan kadınlara yaşadıkları hukuksal sorunlar sorulduğunda çalışma izni ve Türkiye’de çalışma koşulları hakkında bilgi eksikliği öne çıkan iki başlıktır. İş hayatında yer almak isteyen kadınların %58,1’i çalışma izni alamadığını dile getirirken %23,4’ü Türkiye’deki çalışma koşulları hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların sadece %9,4’lük bir kısmı halihazırda Türkiye’de çalıştıklarını ifade etmiştir. Bu katılımcıların %10’u kayıtlı olarak sosyal güvenceye sahip bulunmaktadır. Özellikle 2016 yılından bu yana çalışma izni konusunda daha iyi şartlar sunulmasına rağmen hem işveren hem de çalışan kesimde kayıtlı çalışma konusunda istenen ilerleme kaydedilememiştir.

Tablo 8: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların iş arayışında karşılaştığı hukuksal zorluklar

• Çalışma izni alamıyorum • Türkiyedeki çalışma koşullarını bilmiyorum • Yasal kimliğim yok • Hukuksal neden yok • Cevap Yok • Diğer

Sonuç

Saha araştırması GSKS arasındaki kadınların Türkiye’de iş yaşamına uyum konusunda oldukça zorlu bir süreci işaret etmektedir. Çalışma yaşamına ilişkin hukuki ve mesleki konular ve sosyokültürel ve psikolojik sorunlar kadınların ekonomik uyum sürecinde en zorlu grup olacağına işaret etmektedir.

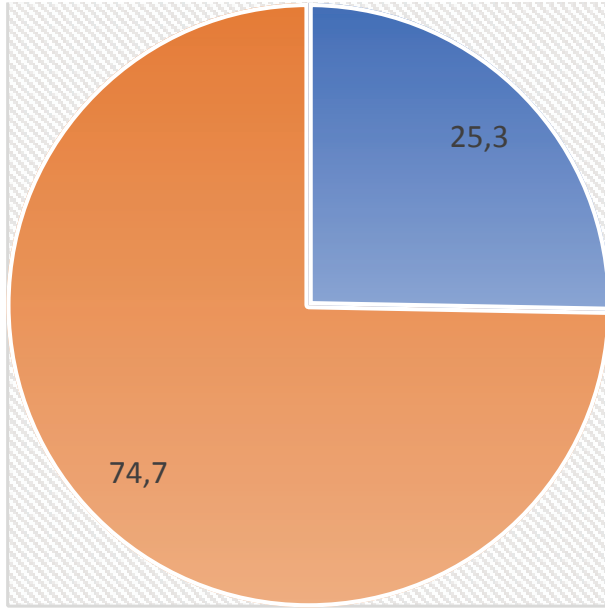
Suriye’den Türkiye’ye gelmeden önce de kadınların iş gücüne katılımının düşük olması, çalışma kültürünün kadınlarda zayıf olması özellikle meslek sahibi olma ve nitelikli istihdam konusunda zorluk yaşamalarının temel nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ocak 2016’da çıkan ve GKSAK’in Türkiye’de çalışma izni alması sürecini görece kolaylaştıran yönetmeliğe rağmen kadınların iş hayatına katılımı için nitelikli iş bulmaları büyük önem taşımaktadır. Kadınların geçmişteki eğitim ve iş deneyimlerinin yetersizliği, işverenlerin Suriyeli emeğini ziyade niteliksiz olarak tanımlamasına ve kayıt dışılığa neden olmaktadır. Türkiye’de sığınmacı kadınların temelde iş gücü piyasasına girişlerini kolaylaştıracak nitelikleri kazanabilmelerine olanak sağlamak bu açıdan kayıtdışılığın engellenmesi ve daha iyi şartlarda istihdam sağlanabilmesinin de önünü açacaktır.

SOSYAL UYUM

Araştırmada kadınlara “Arkadaşlarınız arasında hiç TC vatandaşı var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Araştırmaya göre her dört kadının sadece birinin bir Türk vatandaşı arkadaşı olduğu görülmüştür. Ankete katılan kadınların % 74,7’si bu soruya hayır cevabı verirken, sadece % 25,3’ü evet cevabı vermiştir.

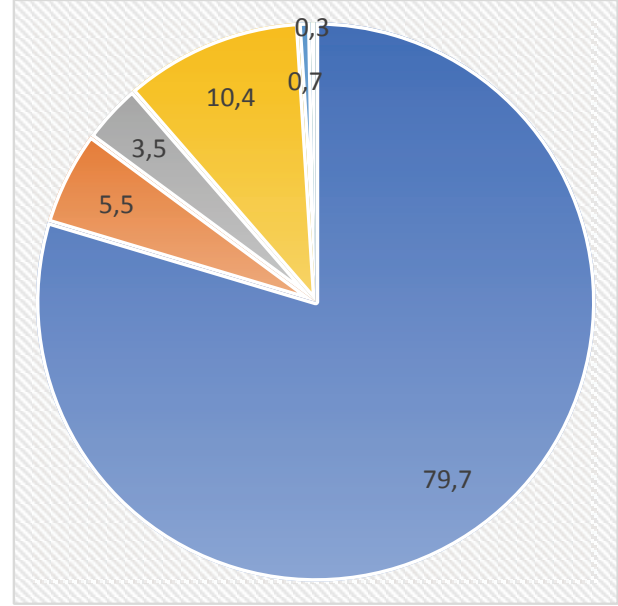
Tablo 9: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların TC vatandaşı arkadaş durumu

• Evet • Hayır

Araştırmaya katılan kadınlardan Türk vatandaşı arkadaş olmadığını beyan edenlere, bunun nedenini öğrenebilmek amacıyla, ‘Neden Türk vatandaşı arkadaş olmadığı’ da sorulmuştur. Sonuçlara bakıldığında Türk vatandaşı arkadaş edinememelerinin en büyük nedeninin % 79,7 ile Türkçe bilmemeleri olduğu anlaşılmaktadır. Arkadaşlık etmek istemediğini ifade eden (% 5,5) ve ihtiyaç duymadığını söyleyen (% 3,5) toplam % 9’luk oldukça düşük bir oran dışındaki kişilerin dil bariyerini aşamaması nedeniyle Türk vatandaşı arkadaş edinemediği anlaşılmaktadır. Ayrıca ‘yakın çevresindeki herkesin Suriyeli’ olduğunu söyleyen % 10,4’lük kesimin de yine dil engeli nedeniyle ortaya çıkan iletişim sorunu nedeniyle Türk toplumundan kişilerle ile arkadaşlık kuramadıkları ve sadece kendi etnik grubundan insanlarla birlikte oldukları anlaşılmaktadır.

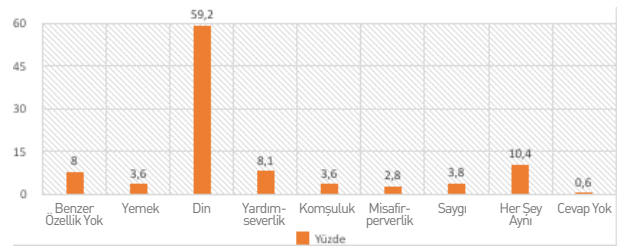
Tablo 10: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Türk arkadaş edinememe sebepleri

• Dil bilmediğim için • Arakadaşlık etmek istemiyorum
• İhtiyaç duymuyorum • Yakın çevremdeki herkes Suriyeli
• Cevap Yok • Diğer

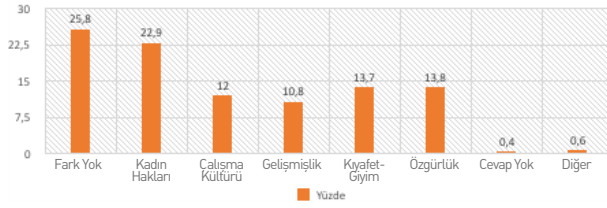
Kadınlara “Türk kültürüyle sizin kültürünüz arasında en benzer özellikler nelerdir?” diye sorulmuş, % 8’i benzer özellikler olmadığını ifade ederken, % 10,4’ü her şeyin aynı olduğunu ifade etmiştir. Bazı yönlerden benzerlik olduğunu düşünenlerin %59,2’si ise dini açıdan, kalan %22,1’lik bir oran ise iki kültür arasında (yardımseverlik, saygı, komşuluk, yemek, misafirperverlik gibi) diğer açılardan benzerlik olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 11: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Suriye ve Türk kültürlerinin benzerliğine ilişkin görüşleri

Araştırmamızda, benzer bir soru bu defa ‘Türk kültürüyle sizin kültürünüz arasında en farklı özellikler nelerdir?’ biçiminde sorulmuş ve araştırmaya katılan kadınların % 25,8’i tarafından iki kültür arasında fark olmadığı ifade edilmiştir. Diğer taraftan kadınların % 22,9’u kadın hakları, %13,8’i özgürlük, %13,7’si kıyafet-giyim, % 12’si çalışma kültürü, % 10,8’i gelişmişlik açılarından iki kültürün farklı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Suriye ve Türk kültürlerinin farklılığına ilişkin görüşleri

Sonuç

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü istatistiklerine göre Türkiye'deki GKSAK'in sayısı 3,5 milyonu aşmıştır. Dünyada ülkesini terk eden Suriyeli sayısının 6 milyon civarında olup, bunların yaklaşık üçte ikisi (% 60'a yakını) Türkiye'de koruma altında yaşamaktadır. Savaşın ilk yıllarında "geçici" oldukları düşünülen GKSAK Türkiye'deki 7. yıllarına girmiş bulunmaktadır. Artık GKSAK'in kalıcı olabilecekleri düşünülerek ileriye dönük sosyal politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Türkiye'de GKSAK'in sosyal ve ekonomik hayata katılabilmesi için eğitim, sağlık, barınma, istihdam gibi temel alanlarda önemli düzenlemeler yapılmıştır.

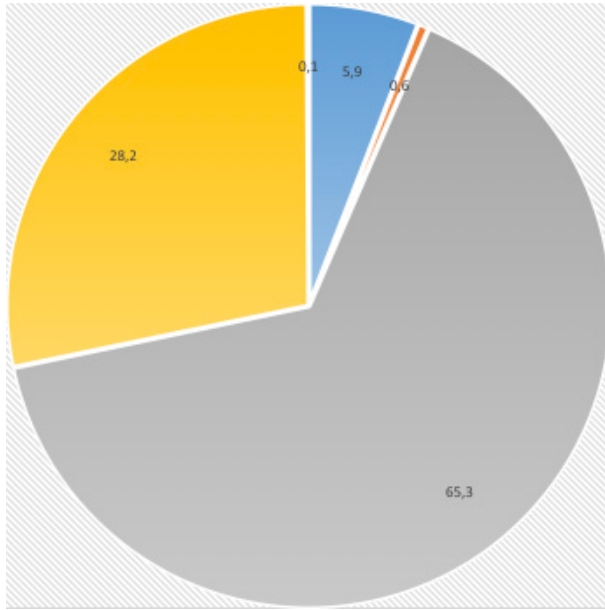
Çok boyutlu ve karmaşık bir süreç olan entegrasyon göç alanının en zor konularından biridir. Göçmenlerin sistemsel entegrasyonları çok daha kolay ve kısa sürede gerçekleşirken, sosyal ve kültürel uyumları ise daha uzun bir süre, bazen bir kaç kuşak geçmesini gerektirebilmektedir.

EĞİTİM

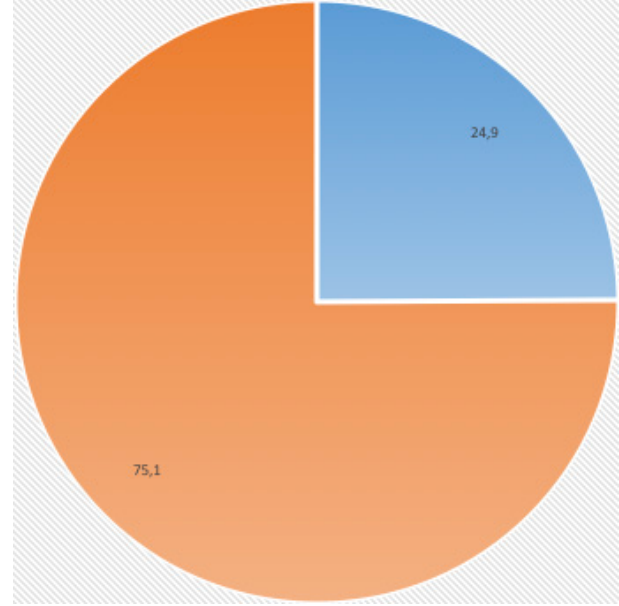
Araştırmaya katılan GKSK'in Türkiye'de kalışlarının uzun vadeli olabileceği olasılığı ve uzun vadeli politikalarla planlanması gereği, vurgulanması gereken bir başlıktır. MEB'in aldığı, GEM'lerden resmi okullara geçişin desteklenmesi kararı da bu noktada önem kazanmaktadır. "Çocuğunuzun gelecekte nerede yaşamasını istersiniz?" sorusuna katılımcıların %65,6'sı çocuklarının gelecekte Suriye'de yaşamasını istediklerini söylemesi katılımcıların ülkelerine olan bağlarının varlığını göstermektedir. Bu cevap barış durumunda yaşamı tekrar göç edilen ülkede kurmanın ihtimal dışı olmadığını göstermektedir. Mülteci eğitimi üzerine olan çalışmaların ve BMYK'nin raporlarının vurguladığı gibi eğitim, sadece ev sahibi ülkenin değil göç veren ülkenin geleceği açısından da merkezi önem taşımaktadır. Bu nedenle mülteci ve mülteci benzeri çocukların ülkemiz örneğinde olduğu gibi eğitime erişimleri hem bugünün hem de yarının sağlıklı inşası için çok önemlidir. Eğitime erişim dışında bu cevap ayrıca Suriyeli çocukların örgün eğitimin bir parçası haline gelirken farklı çözüm önerileri ile Arapça bilgilerinin de desteklenmesi gereğini ortaya koymaktadır.

Tablo 13: Çocuğunuzun Gelecekte Nerde Yaşamasını İstersiniz?

• Avrupa • Cevap Yok • Suriye • Türkiye • Diğer

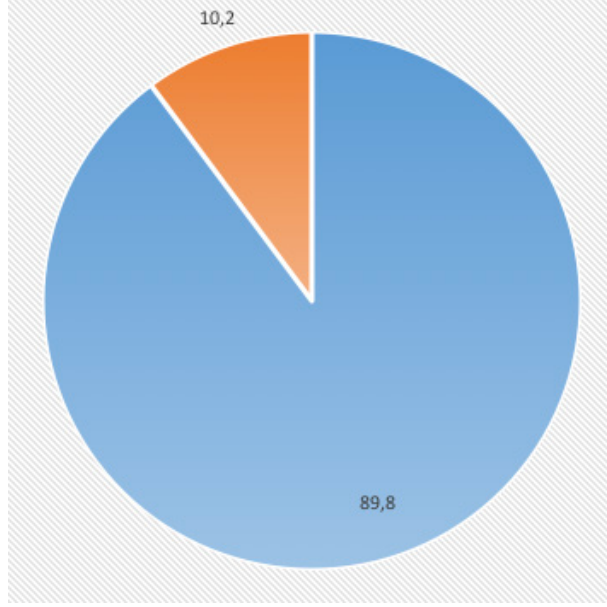
Tablo 14: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların çocuklarının 18 yaşından önce evlenmelerine ilişkin görüşleri

• Evet, izin veririm • Hayır, izin vermem

Katılımcılardan çocuklarının aldıkları eğitimden yüksek oranda memnun oldukları cevabı alınmıştır. Eğitim durumu Suriyeli çocukların gelişmesi ve geleceği için, çocuklar kadar olduğu gibi aileleri için de önem taşımaktadır. Bu durumda kadınlara çocuklarının aldıkları eğitimden memnun olup olmadığı sorulduğunda kadınların %89,8'i Türkiye'de verilen eğitimden memnun olduklarını dile getirmektedir. Her ne kadar yabancı bir ülkeye ve topluma adapte olmaya çalışsalar da eğitim konusunda katılımcıların yalnızca %10,2'sinin olumsuz cevap vermesi bu alanda yapılan çalışmaların olumlu yansıdığını gösterir niteliktedir.

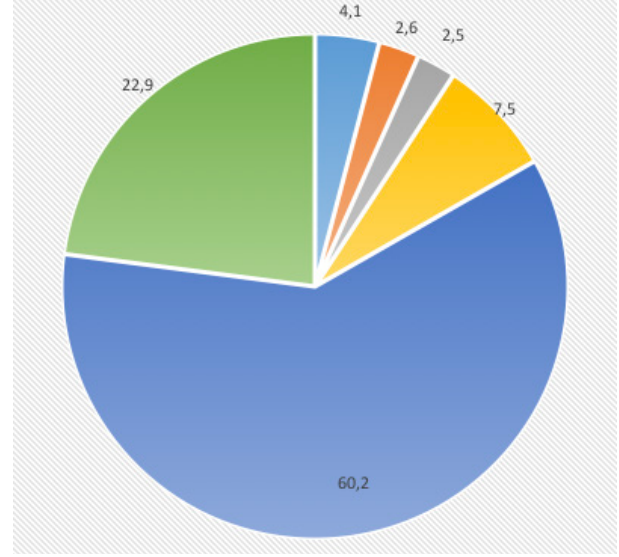
Tablo 15: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların çocuklarının aldığı eğitimden memnuniyet durumu

• Evet • Hayır

Çocuğu olan tüm kadınlara ise “Çocuğunuzun hangi seviyeye kadar eğitim görmesini istiyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. %60,2’inin üniversite, %22,9’unun yüksek lisans, doktora cevabını vermesi aileler için eğitime verilen değeri ve gelecek ümidini ortaya koymaktadır. Şartlar ne olursa olsun çocukların eğitimine devam etmesi ve ileri seviyelere kadar eğitim alması arzusunun ortaya konulması yaşama dair çabanın altını çizmesi açısından önemlidir. Bu sonuç yurtlarını terk etmek zorunda kalan insanların çocuklarının eğitime katılımlarını önemsediklerini ve toplumlarının geleceğı olarak gördüklerini sergilemektedir.

Tablo 16: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların çocuklarının hangi seviyeye kadar eğitim almak istedikleri

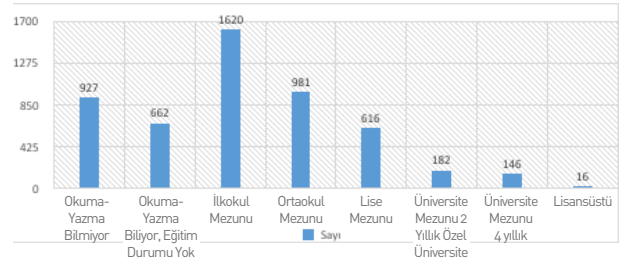

• Okuma Yazma Bilmesi Yeterli • İlkokul • Ortaokul • Lise
• Üniversite • Yüksek Lisans ve Doktora • Cevap Yok

Kadınların Eğitim Durumu ve Yaygın Eğitimle İlişkili Verilerin Değerlendirilmesi

Katılımcı kadınların eğitim durumları sorulduğunda %18’inin okuma yazma bilmediğı, %12,9’unun okuma yazma bildiğı fakat eğitim görmediğı, %31,5’inin ilkokul, %19’unun ortaokul, %12’sinin lise, %3,5’inin 2 yıllık, %2,8’inin 4 yıllık üniversite, %0,3’lük bir kesimin ise lisansüstü seviyesinde eğitim aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu dağılım ayrıca yaygın eğitim kapsamında okuma-yazma kurslarının da Türkçe eğitimini destekler biçimde planlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Kadınların yalnızca %6,6’sının yükseköğrenim seviyesinde eğitim görmüş olması yaygın eğitim uygulamalarının yalnızca dil eğitimi ağırlıklı olmamasını aynı zamanda meslek edindirmeye yönelik içeriklerin olumlu katkı sağlayacağı görüşünü doğurmaktadır. Yükseköğretim görmüş kadınların da yaygın eğitim kapsamında yukarıda vurgulandığı gibi dil eğitimi modülleri ile desteklenmesi gerekmektedir.

Tablo 17: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların eğitim durumları

Kadınların eğitiminin engelleyen başlıca nedenler arasında göç edilen bölgenin sosyo-ekonomik yapısı etkindir. Bu

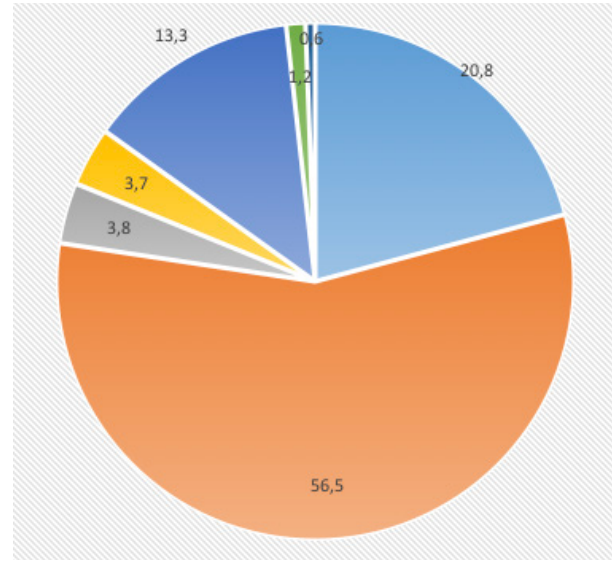
“Tablo 18: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların evlilik durumu ve eğitimleri çapraz sonuçları “

Eğitim Durumu	Evlilik Yaşı						Toplam
	15 Yaş Altı	16-18	19-21	22-25	26-30	31 ve Üzeri	
Okuma-Yazma Bilmiyor	99	322	231	51	13	9	725
Eğitim Durumu Yok-Okuma-Yazma Biliyor	79	229	210	31	3	7	559
İlkokul Mezunu	204	750	306	100	32	11	1403
Ortaokul Mezunu	97	402	220	72	16	10	817
Lise Mezunu-Normal	16	153	183	97	26	5	480
Üniversite Mezunu-2 yıllık özel üniversite	0	14	56	56	15	6	147
Üniversite Mezunu-4 yıllık	1	7	35	50	18	4	115
Lisansüstü	0	0	0	6	2	0	8
Toplam	496	1877	1241	463	125	52	4254

noktada erken yaşta evliliğin eğitim durumunu etkileme oranı eğitim durumu ve evlilik yaşı kıyaslanarak gözlemlenmiştir. Alınan cevaplar doğrultusunda 15 yaş ve altında evlenen kadınların üniversite mezunu olanların sayısı 1'i geçmezken 16 ve 18 yaş aralığında bu sayı 21'i (Üniversite iki ve dört yıllık) geçmemektedir. 22 ve 25 yaş aralığında evlenen kadınların ise 56'sı 2 yıllık üniversite mezunu, 50'si ise 4 yıllık üniversite mezunudur. Bu noktada erken yaşta evliliğin Suriyeli kadınların eğitime katılımı ve gelişiminde engelleyici bir faktör olduğu sonucu çıkartılabilir.

Suriyeli kadınların %20,1'i Türkçe bildiğini söylerken %79,9 bilmediğini ifade etmiştir. Bilmeyenlerden %71,9'u Türkçe'yi öğrenmek isterken %28,1'inin öğrenmek istemediği görülmektedir. Türkçeyi neden öğrenemedikleri sorusuna verilen cevaplar kadınların çocukları ile birlikte gelebileceği, ücretsiz yaygın eğitim biçimlerinin desteklenmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 19: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların Türkçe'yi neden öğrenemedikleri bilgisi

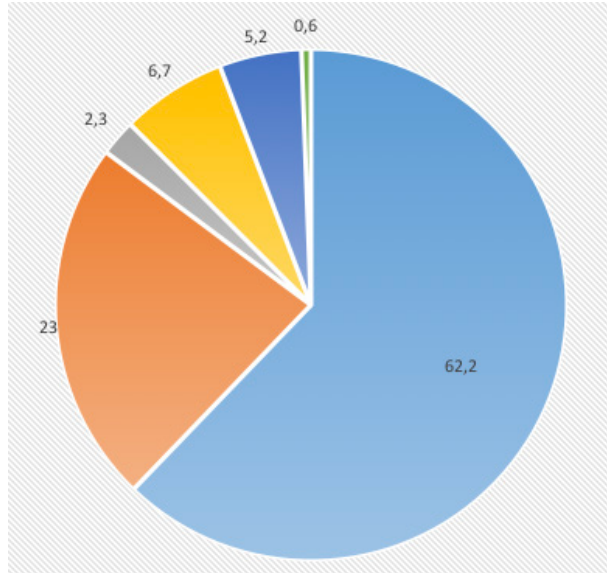
- Gerek Duymadım
- Çocuklarımla-Ailemle ilgilenmek zorundayım
- Çalışmak zorundayım
- Ailem Kurslara Katılmama izin vermedi
- Kurslar Pahalı Olduğu için gidemedim
- Cevap Yok
- Diğer

Farklı birçok araştırmanın ortaya koyduğu gibi Suriyeli kadınların geldikleri coğrafyada yoğun olarak ev dışında çalışmadıkları bilinmektedir. Bu araştırma da %94,4 hayır cevabı ile bu tespiti doğrulamıştır. "Türkiye'de çalışıyor musunuz?" sorusu %90,6 oranında hayır cevabı verilmiştir. Bu iki orandaki farklılık çalışma oranında az da olsa bir yükselmeyi işaret etmektedir. Gerek maddi ihtiyaçlar gerek yeni gelen toplumla uyum süresince edinilecek yeni yargı ve değerler gerekse gelen ülkeden farklı toplumsal yapı çalışma oranındaki artışı önümüzdeki dönemde destekleyebilir. Bu nedenle kadınlara yönelik

KADEM SİĞİNMACI KADINLAR MERKEZİ

verilecek yaygın eğitim uygulamalarının önemi açıktır. "Türkiye'de çalışmak istiyor musunuz?" sorusuna verilen %22,7 evet cevabı da bu tespiti destekler mahiyettedir. Araştırmaya katılan kadınların çalışmak istemelerinin sebebi sorulduğunda %62,2'si geçinmek, %23,3'ü ise para kazanmak zorunda olduklarını belirtmektedir. Benzer cevaplar olması hasebiyle kadınların %85,5'i maddi durumun getirmiş olduğu zorluklardan dolayı çalışmak istemekte veya zorunda kalmaktadır. Diğer taraftan "Kendimi ve mesleki becerimi geliştirmek için" ve "Kendimi ispatlamak" seçeneklerine kadınların %11,9'unun seçmesi mesleki alanda gerekli eğitime sahip olunduğu veya verildiği noktada kadınların çalışma hayatına katılmaya bir kariyer inşası anlamında istekli olduğunu göstermektedir.

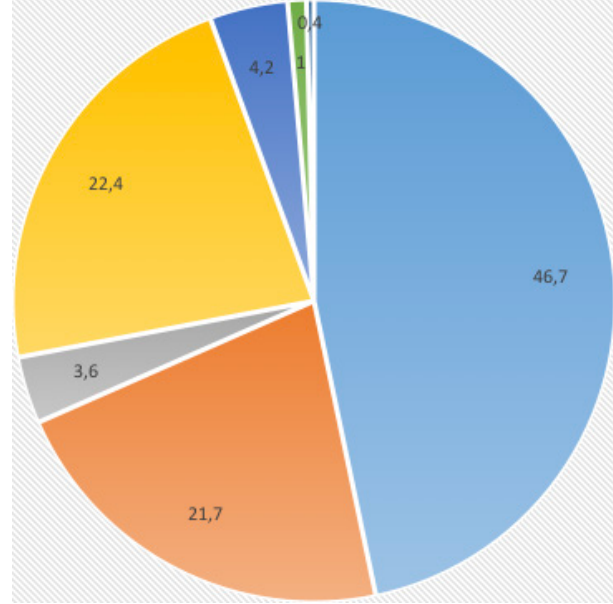
Tablo 20: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların çalışmak isteme nedenleri

• Geçinmek için • Para kazanmak için • Türkçe Öğrenmek için • Kendimi ve Mesleki Becerilerimi Geliştirmek için • Kendini İspatlamak • Cevap Yok

Dil engeli ise en ağırlıkta olan (%46,7) iş bulmada sıkıntı nedenidir. Bu nedenle yaygın eğitimde dil kursları sadece uyum sürecini değil bir alt başlık olarak istihdam süreçlerini de destekleyecek olan bir eğitimidir. Dil modülleri bu kapsamda mesleki alana yönelik biçimde de tasarlanabilir.

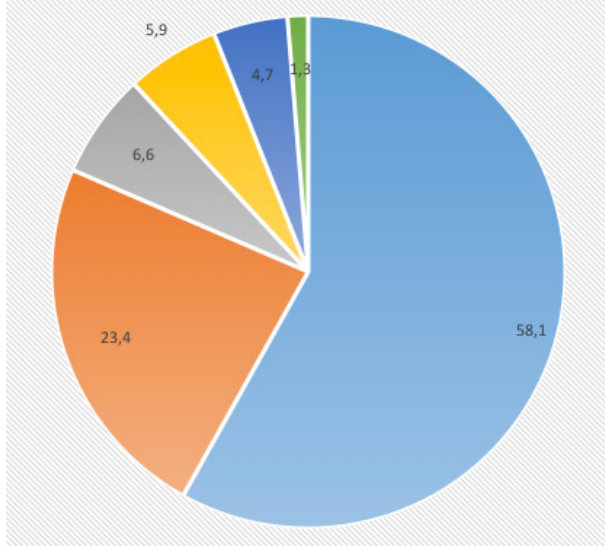
Tablo 21: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların iş arayışında karşılaştıkları kişisel zorluklar

• Dil Bilmiyorum • Çocuğuma bakacak kimse yok
• Eve vakit ayıramıyorum • İstedğim işi bulamıyorum
• Kişisel neden yok • Cevap Yok • Diğer

Gene yaygın eğitim uygulamaları arasında yasal haklar konusunda bilgilendirme yapan eğitimler önemlidir. Bu alandaki kısa kurs modülleri yaygın eğitim kapsamında genel kurslar kapsamında haklara odaklı olarak verilebilir. Eğitim, sağlık, istihdam başlıklarında verilecek yasal bilgiler devletin mülteci ve mülteci benzeri statüde olanlara tanıdığı imkânların çok daha iyi kullanılmasını sağlayacaktır. Örneğin araştırmaya katılan kadınlara yaşadıkları hukuksal sorunlar sorulduğunda çalışma izni ve Türkiye'de çalışma koşulları hakkında bilgi eksikliği öne çıkan iki başlıktır. Kadınların %58,1'i çalışma izni alamadığını dile getirirken %23,4'ü Türkiye'deki çalışma koşulları hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtmektedir.

Tablo 22: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların iş arayışında karşılaştıkları hukuksal zorluklar

- Çalışma izni alamıyorum
- Türkiyedeki çalışma koşullarını bilmiyorum
- Yasal kimliğim yok
- Hukuksal neden yok
- Cevap Yok
- Diğer

Sonuç

Suriyeli çocukların eğitimi MEB başta olmak üzere ilgili devlet kuruluşları tarafından büyük bir özveri ile yürütülmekte ve özellikle yakın dönemde uzun vadeli eğitim politikalarının inşası ile okullaşma oranında hızlı bir artışla ilerlemektedir. Göçün başladığı dönemden itibaren kamu kurumları, belediyeler, STK'lar gibi birçok paydaşın katılımı ile MEB'in koordinasyonunda ilerleyen eğitim faaliyetleri bir insan hakkı olarak eğitim hakkını öncelikli bir politika alanı olarak benimseyen ülkemizde okullaşma oranının %100'e çıkması ve çocuklarının tümünün resmi okullarda eğitim görmesi hedefiyle sürdürülmektedir. Çocukların örgün eğitime dâhil olması özellikle uzun yıllar sürecek kalıplarda ve/veya vatandaşlık durumunda geleceğe yönelik uyum politikalarında merkezi önem taşımaktadır. Ayrıca örgün eğitim ülkenin eğitim sistemi ile kazanılan ortak değerlerin yeni gelenlere aktarılmasında bağlamından da merkezi hassasiyete sahiptir. Ülkemiz eğitim sisteminde yer alan demokrasi kültürü ile ilgili müfredat kazanımlarının da Suriyeli çocuk ve gençlere aktarımı hem ülkemizde yaşadıkları hem de olası bir geldikleri ülkeye dönüşleri durumunda değer taşıyacaktır.

Ülkemizde geçici koruma altında bulunan Suriyeli kadınların ise eğitim durumları sınırlıdır. Bu nedenle kadınların eğitimini yaygın eğitim uygulamaları ile desteklemek elzemdir. Belediyeler, STK'lar gibi dış paydaşların GKSAC'ın ekonomik ve sosyal uyumuna yönelik faaliyetlerle yaygın eğitim veren devlet kurumlarına kontrollü ve koordineli olarak destek vermeleri önem taşımaktadır.

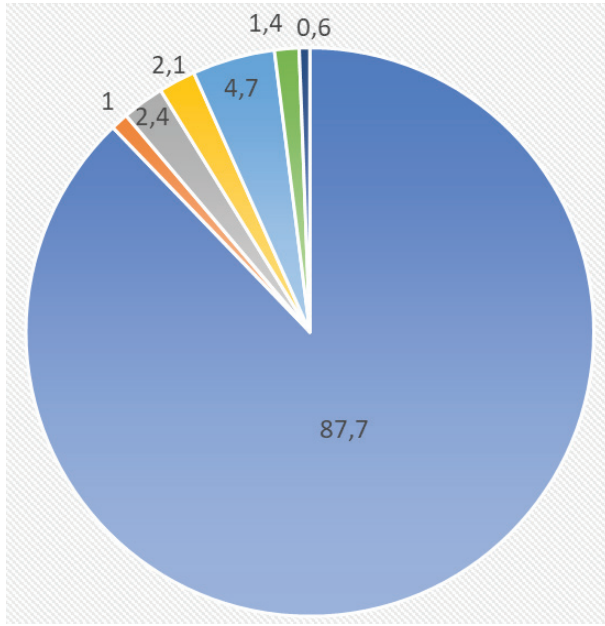
Suriyeli kadınların büyük bölümü yalnızca GKSAC ile arkadaşlık etmektedir ve bunun temel nedeni dil sorunudur. Dil eğitimi her iki toplumun bir arada yaşaması açısından önemlidir. Yaygın eğitim kapsamında dil kursları dışında özellikle ülkemiz için önem taşıyan ve gene uyum sürecini destekleyecek genel eğitimler planlanmalıdır. Ülkemizde kadın hakları konusunda uzun bir tarihsel süreçte inşa edilen haklar ve toplumsal değer mutlaka yeni gelenlere de aktarılmalıdır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi, erken evliliğin engellenmesi, kız çocuklarının eğitiminin desteklenmesi başlıkları da hem genel hem de mesleki yaygın eğitim kurslarında ele alınabilir.

Ülkemizde yeni gelen Suriyeli kadın nüfusun ülkesinden taşımış olduğu yerleşmiş bir çalışma kültürü yoktur. Özellikle istihdama yönelik, çocukları ile katılabileceği/çocuk bakım desteği sağlanan ücretsiz yaygın eğitim kapsamında faaliyetler çalışma kültürünün desteklenmesi ve istihdam artışı için merkezi önemdedir. Halk eğitim merkezleri ve belediyelerin bu güne kadar verdiği kurslardaki tercih oranları, ülkenin istihdam alanı ihtiyaçları ile karşılaştırarak, uygun kurs başlığı seçimleri yapılabilir.

SAĞLIK

Araştırmaya katılan kadınlar büyük bir oranda (% 87,7) Türkiye’de kendilerine sunulan sağlık hizmetlerinden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Bu durum sağlık hizmetlerine erişim ve alınan hizmetin niteliği bakımından katılımcıların çoğunun tatmin olduğu neticesini göstermektedir. Memnun olmadığını beyan eden katılımcılar genel olarak verilen sağlık hizmetinin kalitesi ile ilgili durumlardan şikayetçi olmuşlardır. Nitekim araştırmaya katılanların sağlık hizmeti aldıkları yer ile sağlık hizmeti memnuniyetleri kıyaslandığında genel olarak, devlet hastanesi ve Suriyeli doktorların hizmet verdiği hastanelerde verilen hizmetten hoşnut oldukları görülmektedir.

Tablo 23: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların aldıkları sağlık hizmetinden memnuniyetsizlik sebepleri

- Evet
- Hastane Olanakları Yetersizliği
- Doktorun ilgisiz tutumundan
- Hastane Çalışanlarının Davranışlarından
- Fikrim yok
- Cevap Yok
- Diğer

Diğer taraftan devlet hastanelerinde katılımcıların 69’u doktorun ilgisiz tavırlarından rahatsız olurken 52’si çalışanların davranışlarından memnun değildir. Suriyeli doktorların çalıştığı Göçmen Sağlık Merkezlerinde ise kadınların 53’ü hastane çalışanlarının ilgisiz tutumunda ve 43’ü doktorların ilgisiz davranışlarından şikayetçi olmuştur.

Verilen cevaplar ve çapraz analizler değerlendirildiğinde kadınların sağlık hizmetlerini birinci basamak sağlık hizmeti sunan Toplum Sağlığı Merkezleri ile Aile ve Sağlığı Merkezleri yerine ağırlıklı olarak devlet hastanelerinden almayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu noktada özellikle uzman hekim sayısı ve hastane donanımının söz konusu tercihte etkili olduğu düşünülebilir. Sağlık hizmeti alırken dil bilmenin sağladığı iletişimi kolaylaştırıcı etki, katılımcıların farklı sorulara verdiği cevaplarda kendisini göstermiştir.

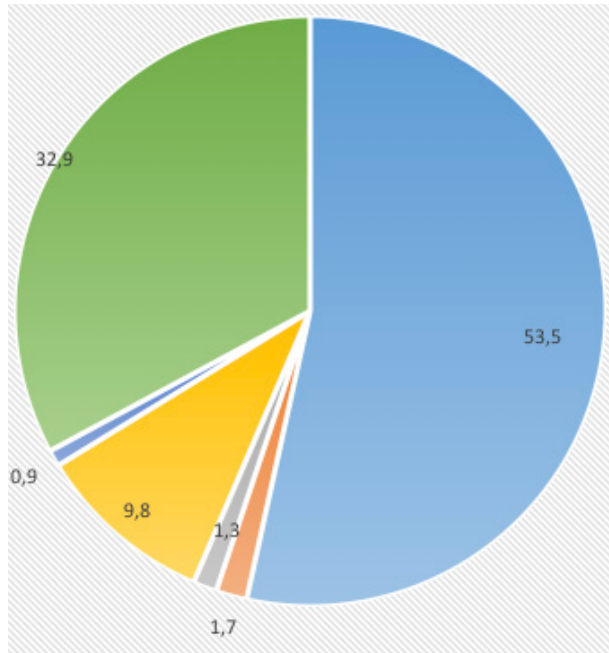
Tablo 24: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların hizmet aldığı kuruma göre aldıkları sağlık hizmetinden memnuniyeti

Sağlık hizmeti aldığı kuruma göre Türkiye’de sunulan sağlık hizmeti memnuniyeti									
Sağlık Hizmeti	Evet	Hastane Olanakları Yetersizliği	Doktorun ilgisiz tutumundan	Hastane Çalışanlarının Davranışlarından	Hastanenin Temizlik Yetersizliği	Fikrim Yok	Cevap Yok	Diğer	Total
Devlet Hastanesi	3611	20	69	52	3	39	22	8	3824
Özel Hastanesi	53	3	5	0	0	8	0	2	71
Aile ve Sağlığı Merkezi	234	1	4	3	2	7	0	0	251
Suriyeli Doktorların Hizmet Verdiği Sağlık Merkezleri	600	27	43	53	4	188	51	10	976
Derneklere Bağlı Sağlık Merkezleri	21	0	4	1	0	2	0	0	28
Total	4519	51	125	109	9	244	73	20	5150

KADEM SİĞİNMACI KADINLAR MERKEZİ

Araştırmada yöneltilen bir soruyla savaştan sonra rahatsızlığı olduğunu beyan eden kadınlara fiziksel ya da psikolojik rahatsızlığının tedavisi için nereden destek alındığı sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplarda kadınlar %53.5 oranında devlet hastanesinden ve %9.8 oranında Suriyeli doktorların hizmet verdiği sağlık merkezlerinden destek aldığını belirtmiştir. Verilen cevaplara göre kadınların yaklaşık yarısının devlet hastanesini tercih etmesi, psikolojik veya fiziksel rahatsızlıkların türüne göre uzman hekimlere ulaşılabilirlik ve hastane donanımının nispeten yüksek olmasıyla açıklanabilir. Burada dikkat çeken oranlardan biri kadınların %32.9 düzeyinde destek almadığını belirtmesidir. Bu sonuç kadınların rahatsızlığı olduğunu bildiğini, fakat bilinçli bir şekilde tedavi olmadığını göstermektedir. Nitekim ücretsiz tedavi imkanlarının varlığı göz önünde bulundurulduğunda, tedaviye ulaşamama olasılığının düşük olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan Suriye toplumunun özellikle, psikolojik destek hakkındaki önyargılı tavrının (hastalığı reddetme, psikolojik tedavi almayı delilik olarak görme, mahalle baskısı gibi nedenlerle) destek almalarının önüne geçen etkenler arasındaki en muhtemel nedenler arasındadır.

Tablo 25: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcıların psikolojik/fiziksel destek aldıkları kurumlar

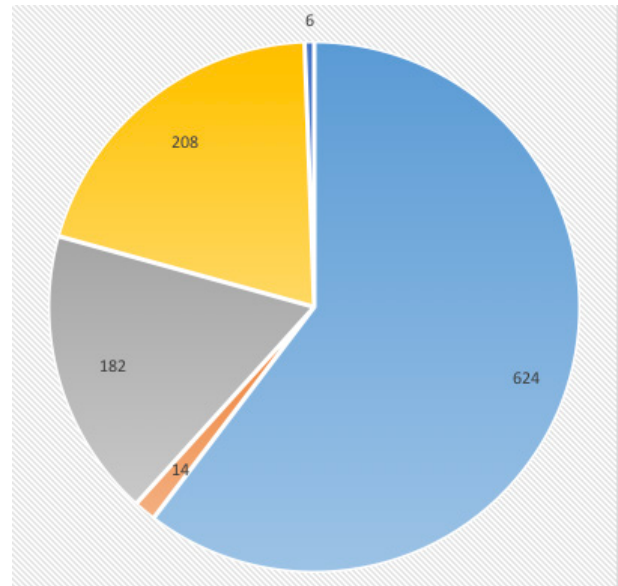
- Devlet Hastanesi
- Özel Hastane
- Aile ve sağlığı merkezi
- Suriyeli doktorların hizmet verdiği sağlık merkezleri
- Derneklere bağlı sağlık merkezi
- Destek almıyorum

Verilen cevapların çapraz analizi neticesinde 3824 katılımcı arasından Türkçe bilen katılımcıların 624'ü devlet hastanesinden hizmet aldığını belirtmiş ve kalan 3200 Türkçe bilmeyen kadın yine devlet hastanesinden hizmet aldığını beyan etmiştir. Diğer taraftan dil bilmeyen 4116 kadının 3824'ü devlet hastanelerinden hizmet almaktadır. Bu durum kadınların Türkçe bilmek kıstası üzerinden devlet hastanesine gitme eğilimi göstermediklerini bir kere daha göstermektedir.

Türkçe Bilen Suriyelilerin Tercih Ettikleri Sağlık Hizmeti Kurumları

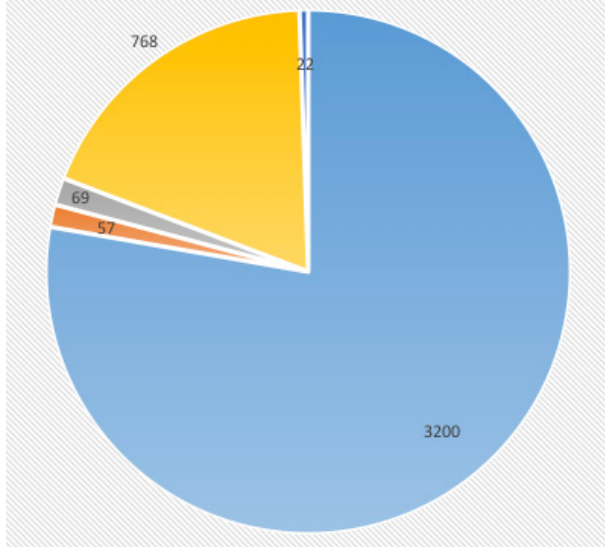
Verilen cevapların çapraz analizi neticesinde 3824 katılımcı arasından Türkçe bilen katılımcıların 624'ü devlet hastanesinden hizmet aldığını belirtmiş ve kalan 3200 Türkçe bilmeyen kadın yine devlet hastanesinden hizmet aldığını beyan etmiştir. Diğer taraftan dil bilmeyen 4116 kadının 3824'ü devlet hastanelerinden hizmet almaktadır. Bu durum kadınların Türkçe bilmek kıstası üzerinden devlet hastanesine gitme eğilimi göstermediklerini bir kere daha göstermektedir.

Tablo 26: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcılardan Türkçe bilenlerin tercih ettikleri sağlık kurumları

- Devlet Hastanesi
- Özel Hastane
- Aile ve sağlığı merkezi
- Suriyeli doktorların hizmet verdiği sağlık merkezleri
- Derneklere bağlı sağlık merkezi

Tablo 27: Ankete katılan Suriyeli kadın katılımcılardan Türkçe bilmeyenlerin tercih ettikleri sağlık kurumları

- Devlet Hastanesi
- Özel Hastane
- Aile ve sağlığı merkezi
- Suriyeli doktorların hizmet verdiği sağlık merkezleri
- Derneklere bağlı sağlık merkezi

Sonuç

Türkiye’de, sağlık hizmetleri ulaştığı kitleler ve hizmetin kalitesi bakımından zaman içerisinde ciddi gelişim göstermiştir. Fakat gelinen noktada, sağlık hizmeti alanında halen sorunlar bulunmaktadır. Diğer yandan Suriye Savaşı sonrasında sayıları 3 milyonu aşan GKSAK ağırlayan ülkemizde verilen sağlık hizmetlerinin kalitesine yönelik problemler mevcuttur. Ancak bu konuda unutulmaması gereken hususlardan biri Savaş ve sonrasında yaşanan zorunlu göç dalgalarının ani gelişen ve uzun dönemli planlamaya fırsat vermeyen bir durum olması; bir diğeri de sağlık alanını da içinde barındıracak şekilde Suriye Savaşı’ndan kaçan kişilerin yaşamlarını sürdürmelerine ilişkin ülkeye gelen yabancı menşeli yardım oranının son derece az olmasıdır. Ülkemizde bir defaya mahsus kayıt altına alınması halinde, tüm GKSAK sağlık hizmetlerinden ücretsiz bir şekilde faydalanabilmektedir ve ilgili kişilerin ilaç masraflarının bir kısmı da AFAD tarafından karşılanmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların sağlık hizmetleriyle ilgili davranışlarını ve görüşlerini öğrenmek amaçlı toplam 5 soru yöneltilmiştir. Bu sorularla kadınların sağlık hizmetini nereden aldığı, sağlık hizmetlerinden duyduğu memnuniyet, savaştan sonra ortaya çıkan rahatsızlıkları ve söz konusu rahatsızlıkların olması halinde tedavi veya desteği nereden aldıkları öğrenilmek istenmiştir. Verilen cevaplar ve çapraz analizler değerlendirildiğinde kadınların sağlık hizmetlerini birinci basamak sağlık hizmeti sunan Toplum Sağlığı Merkezleri ile Aile ve Sağlığı Merkezleri yerine ağırlıklı olarak devlet hastanelerinden almayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu noktada Arapça bilen personel, uzman hekim sayısı ve hastane donanımının söz konusu tercihte etkili olduğu düşünülebilir. Sağlık hizmeti alırken dil bilmenin sağladığı iletişimi kolaylaştırıcı etki, katılımcıların farklı sorulara verdiği cevaplarda kendisini göstermiştir. Dolayısıyla GKSAK’ın Türkçeyi daha etkin kullanabilmeleri için desteğin artırılması ve Arapçaya hakim olan hekim ve sağlık personeli sayısının yükseltilmesi sağlık alanında görülen iletişimsizlik, Türk doktora muayene olmama, sağlıklı bir tedavi süreci yürütememe gibi problemlerin çözümü için son derece önemlidir.

Araştırmaya katılan kadınlar büyük bir oranda (% 87.7) Türkiye’de kendilerine sunulan sağlık hizmetlerinden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Bu durum sağlık hizmetlerine erişim ve alınan hizmetin niteliği bakımından katılımcıların çoğunun tatmin olduğu neticesini göstermektedir. Memnun olmadığını beyan eden katılımcılar genel olarak verilen sağlık hizmetinin kalitesi ile ilgili durumlardan şikayetçi olmuşlardır. Diğer taraftan araştırma sonuçları bakımından dikkat çekici bir husus savaşın ardından psikolojik veya fiziksel rahatsızlığı olduğunu beyan edenlerin arasından ciddi bir oranın (%32.9) rahatsızlığına ilişkin herhangi bir destek almadığını belirtmesidir. Bu sonuç kadınların rahatsızlığı olduğunu bildiğini, fakat bilinçli bir şekilde tedavi olmadığını göstermektedir. Bu durumda da, özellikle psikolojik desteğin normal bir ihtiyaç olduğuna dair bilincin yerleştirilmesi ve kadınların tedaviye yönlendirilmesi konusunda çalışmaların artırılması gereği ortaya çıkmaktadır.

AKADEMİK KURUL

Doç. Dr. E. Sare Aydın Yılmaz

Prof. Dr. Ayşegül Çıtıptıoğlu

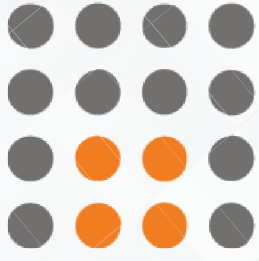
Prof. Dr. Yusuf Adıgüzel

Doç. Dr. Yeşer Yeşim Özer

Yrd. Doç. Dr. Oğuz Demir

Yrd. Doç. Dr. Pelin Sönmez

KADEM

**SIĞINMACI KADINLAR
SOSYOEKONOMİK
ARAŞTIRMALAR MERKEZİ**

KADEM
KADIN VE DEMOKRASI DERNEĞİ